

A vintage-style photograph of a woman from behind, walking on a train platform. She is wearing a dark, textured coat, a hat with a veil, and a dark skirt. She carries a brown suitcase in her right hand and a closed umbrella in her left. The background shows a train and platform railings.

ELIN
OLOFSSON

KLIKATÉ
CESTY

motto román

Klikaté cesty

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Elin Olofsson
Klikaté cesty – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

ELIN
OLOFSSON

KLIKATÉ
CESTY

Praha 2019

Přeložila Jana Chmura-Svatošová

Babičce

KAPITOLA 1

Peron ji studil do chodidel. Boty měly tenké podrážky, ale jiné nevlastnila. Zato kabát byl teplý. Seděla v něm celou cestu a teď byla úplně zpocená.

Uli pohlédla k nádražní budově, jestli někde poblíž nevidí hotel, ale nikde nic. Bude se muset někoho zeptat. Na lavičce seděli dva starší muži v kalhotách s prošoupanými koleny. Upřeně ji pozorovali. Jich se nezeptá, jistě by byla vystavena jejich pohledům celou cestu až k nim, a k tomu neměla nejmenší chuť. Vedle ní stála celá rodina, děti byly hezky oblečené a zjevně šťastné, že se jim vrátil domů tatínek. Uli po nich zašilhala, ale nechtěla rušit. Jako by jejich radost mohla pošpinit už jen tím, kdyby je s pachem nemytého těla a špatným dechem oslovila. Všichni vypadali tak spořádaně. Jeden ze synů trval na tom, že otci ponese zavazadlo, druhý klobouk. Mladá žena, patrně jejich matka, držela na boku výskající holčičku. Muž, který přijel vlakem, rozepnul svrchník, vzal děvčátko do náruče a přikryl je kusem kabátu, aby je chránil před studeným větrem.

Uli si zapnula kabát a pomyslela si, jak nakonec udělala dobře, že si ho vzala. Paní Cederstamová ho nepotřebovala,

měla tolik jiných pláštíků a dřív než v zimě nepozná, že jeden chybí. To už si paní Cederstamová nebude pamatovat, že požádala německou služebnou, aby ho donesla do čistírny, dokonce zapomene i na to, že pár měsíců přes léto nějakou německou služku vůbec měla. Musela u ní skončit, protože na poklidný byt v Malmö byla příliš rozverná a hlučná.

Uli našla lístek z Wengelovy chemické čistírny v kapse až den poté, co dostala vyhazov. Namlouvala si, že může kabát považovat za náhradu za tak náhle ušlý zisk, ačkoliv věděla, že jí paní Cederstamová dala ještě o dva týdenní platy víc, než na co měla Uli nárok, jen aby nepůsobila lakotně.

„Vrátíte se domů do Hamburku?“ zeptala se jí tehdy paní.

„Ano, to bude asi nejlepší,“ odpověděla Uli.

Avšak lhala. Na mapě Švédska si našla Krokem a viděla, že tam jezdí vlak. Byl to pěkný kus cesty na sever, městečko se nacházelo někde v polovině té úzké, protáhlé země, blíže Norsku než Finsku. Tam by se mohl kabát s podšívkou hodit. Slyšela, že v horských oblastech je chladněji než v Malmö, a jestli tam zůstane přes zimu, závěje mohou dosahovat až dvou metrů.

Uli už kvůli kabátu neměla špatné svědomí.

Už neměla špatné svědomí kvůli ničemu, protože k čemu by to také bylo dobré?

K čemu je litovat něčeho, co už stejně nelze odestát?

Pod stříškou žluté nádražní budovy stál muž, který tam zřejmě pracoval. Měl znak na saku i na čepici, a když k němu Uli přistoupila, díval se na kapesní hodinky.

„Promiňte, je tady nějaký hotel?“

Než promluvila, snažila se připravit si slova v ústech, aby vyzněla co nejlépe švédsky.

Těsně než vystoupila z vlaku, řekla cosi špatně. Téměř celou cestu seděla beze spánku a pozorovala ubíhající krajinu, zežloutlé listí a břízy, malé červené domky a hnědošedá města se stejnými nádražními budovami, prohlížela si děti a staré lidi, i svoje vrstevníky, jak jsou oblečeni a jak působí, a časem lesy, smrky a borovice, které se pyšně vzpínaly k nebesům. Teprve na samém konci cesty usnula.

„Tady máte vystupovat,“ upozornil ji průvodčí a uchopil ji tvrdě za rameno, aby se probudila.

„Vielen Dank,“ odpověděla rozespalá a zmatená, ačkoliv měla říct děkuji pěkně.

Průvodčí na ni zíral, jako by si myslel, že ji zná, ale právě se ukázalo, že je někým zcela jiným. Samozřejmě ji neznal, nikdo ji neznal, ani ve vlaku, ani tady v Krokumu.

„Co jste říkala?“ zeptal se muž před nádražní budovou.

„Je tady hotel? Nebo penzion? Pokoj k pronajmutí přes noc?“

Uli se na něj usmála ve víře, že to pomůže. Pořád ještě měla krásný úsměv, jen musela mít ústa zavřená a neukazovat křivé zuby, ve kterých zely hnědé díry.

Muž si prstem přejel knír, jehož dlouhé konce se mu v koutcích úst trochu vlnily. Tváře měl hladce oholené. Na levé straně úst měl velkou jaterní skvrnu, která trochu vystupovala, a Uli napadlo, že možná proto si nechal narůst knír, aby ji skryl.

Tázavě na ni hleděl a Uli znejistěla. Přece jen nakonec řekla něco špatně? Připadalo jí, že si za měsíce strávené v Malmö švédštinu podstatně vylepšila, přesto ale mohla udělat chybu, a také tu hovořili jiným nářečím. Ačkoliv hotel se přece řekne hotel?

Každé sebemenší městečko, kde vlak zastavil, mělo nádražní hotel.

Uli měla slovník v zavazadle, ale nehodlala ho teď vyndávat. To by jí mohlo vypadnout spodní prádlo. Nebo dopisy. Nejhorší by bylo, kdyby viděl dopisy.

„Pokoj k pronajmutí?“ zeptala se znovu. „*Zimmer?*“ dodala pro jistotu. „Na noc?“

„Němka?“ zeptal se muž v čepici.

Tomu se asi nevyhnu, pomyslela si Uli a přikývla.

Vzpomněla si na slova paní Cederstamové. Člověk nutně nemusí všem na setkání vykládat, odkud je, ale řekla to teprve potom, co jakýsi chlapec na dvorku za Uli pochodoval a volal: „Hitlerovská svině, hitlerovská svině, hitlerovská svině,“ takže to slyšeli susedé. Uli se nenamáhala poukázat, že ona to nevykládala, že je z Německa. Po susedech se musely šířit řeči samotné paní Cederstamové, která si pochvalovala, jak je teď po válce levné zaměstnat německou služku.

Muž z nádraží znovu pohlédl na hodinky. Bylo pozdní odpoledne.

„Budete se muset poptat po vsi,“ řekl. „Nevím o nikom, kdo by pronajímal.“

Konec kníru, za který si nejvíc tahal, se mu položil přes tvář jako vlhká černá čára.

„Každopádně ne Němcům,“ dodal.

Otočil se k ní zády a přistoupil k mužům na lavičce. Pořád ještě na ni zírali. Tváře jí prudce zaplály. Musí se zeptat něčeho jiného, protože někde potřebuje složit hlavu, než se všechny myšlenky slepí dohromady a udělá se jí z nich špatně. Potrásla hlavou, aby se jeho slov zbavila.

Ach, veškeré její kousky, veškeré její ztřeštěné nápady a velkolepé plány.

Všechny bouře, které se přihnaly a strhly ji s sebou a pak ji pustily někde, kde byla úplně ztracená.

Uli se podívala na své boty, které jako by ji celou dobu tlačily na neustále nových místech. Pak se vydala směrem, kde viděla víc domů. Byly to nízké stavby a nebylo jich mnoho, sotva tedy přijela do města, možná je to opravdu jen vesnice.

Tak tohle je tedy Krokem, pomyslela si.

Tady někde žije Elsa Petterssonová.

KAPITOLA 2

Elsa prošla několikrát kolem Forsenovy kanceláře, ale dveře byly pořád ještě zavřené. To nebylo dobré znamení. Vrátil se někdy během odpoledne, když byla v obchodě, a od té doby se neukázal. Obsloužila posledního dnešního zákazníka, zamkla venkovní dveře a spočítala denní tržbu. Chtěla jen, aby Forsen otevřel kancelář, zamkl peníze do trezoru a ona mohla jít domů.

Elsa si sundala zástěru, v té nikdy tržbu nepočítala. Ponechala si však pracovní plášť, který mívala pokaždé pod zástěrou, a teď si ho hodlala vzít domů a večer vyprat. Do knihy u pokladny si pod vlastní jméno napsala půl kila šunky a kus tvrdého sýra a pak zboží zastrčila do batohu. Vlastně by to měl napsat někdo jiný, když si brala zboží pro sebe, tak zněla pravidla, ale Elsa věděla, že jí Forsen důvěřuje a nic by nenamítal. Když potřetí, počtvrté prošla kolem jeho dveří, konečně otevřel a zavolal na ni.

„Ano?“ řekla, když stanula na prahu.

Bylo to zrovna tak, jak předpokládala.

Lahev sice na psacím stole nestála, zato na desce stolu zůstal mokřý kroužek po nožce sklenky a oči se mu leskly.

Elsa věděla, že Forsen uvnitř popíjí, na tom nebylo nic nového, ale v ty dny, kdy dveře zůstaly zavřené několik hodin, býval také nejsklíčenější.

Elsa mu podala látkový sáček s penězi a účtenkami roztříděnými tak, jak si přál.

„Posadí se,“ vyzval ji Forsen a ukázal na židli před psacím stolem.

Nechtělo se jí, ale neměla na vybranou.

Forsen setřel rukou mokrý otisk. Pak si rukou přejel oči.

„To ta melancholie,“ vysvětlil.

„Aha,“ řekla Elsa, jako by to již nevěděla.

Dělala, že nevidí jeho slzy, pak to nebylo tak trapné. Nevěděla, proč truchlí, nikdy se ho nezeptala ani to nebyla její věc, ale snad šlo o jeho syna, protože občas zevnitř slychala střípky jejich hádek. Možná to souviselo i s jeho paní, která měla chatrné zdraví. Sedává už většinou jen doma, říkal Forsen. Bolesti se stupňují a ona se téměř nemůže postavit na jednu nohu. Když Elsa viděla Forsenovu paní naposledy, měla na sobě tlusté rukavice, protože jí revmatizmus zkroutil ruce do malých paliček.

Forsen možná doufal, že se Elsa zeptá, nad čím roní slzy, ale nebyla schopna se k tomu přimět.

Jen tam spolu seděli každý na své straně stolu a navzájem se pozorovali.

Obvykle se ho snažila rozveselit otázkou, jak braly ryby, protože se dokázal dlouze rozhovořit o pstruzích, sivenech a okounech, jak štika stojí v rákosí a měsíc na obloze, o povrchové vodě, hlubinách a proudech. Dnes však neviděla ani jeho vysoké rybářské boty, ani pruty, tak se nezeptala.

Na jedné straně stolu byla hromada růžových krabiček.

Forsen jednu vzal a hodil ji Else. Na vnější straně stálo, že to jsou kapesníčky, které na omak připomínají hedvábí. Elsa si nemohla vybavit, že by někdy měla pravé hedvábí v ruce, a pomyslela si, že proto bude o slibovaný zážitek ochuzena. Nemá s čím srovnávat.

Věděla, na co se teď Forsen zeptá.

Onehdy šlo o dámské nylonové punčochy, nový materiál, který zcela odstraní štipování punčoch.

„Myslí Elsa, že by to mohlo být něco pro dámy v Krokomu? Měli bychom je prodávat?“

Otevřela krabičku a vyndala kapesník. V jednom rohu měl vyšitou kytičku lučních zvonků.

„Elsa má pro takové věci cit. Myslím pro to, co se prodá a co ne.“

Měla radost pokaždé, když ji Forsen pochválil, a dělal to často. Pochopila, že ji pokaždé žádá, aby nové zboží ohodnotila jen proto, aby mu v kanceláři dělala společnost a už tam se svými slzami a alkoholem nebyl sám, ale zároveň jí nikdy neopomněl říct něco milého.

Před několika týdny jí přesně v tuto denní dobu, a možná ještě o něco opilejší než obvykle, řekl, že by bylo mnohem lepší, kdyby obchod převzala Elsa, a ne jeho syn.

„Elsa má bystrou hlavu, umí počítat a obsloužit zákazníky. Umí všechno, co obchodník potřebuje umět. Ale s Nilsem to je marné,“ řekl tehdy.

Forsen opile drmolil, přesto jí jeho slova utkvěla v hlavě a na chvíli ji učinila šťastnou. Vnímá ji, pomyslela si. Všimá si, jak je schopná. Elsa absolvovala několik korespondenčních kurzů, které Forsen hradil, jeden se jmenoval Prodejce, druhý Reklama a třetí Značení a nápisy. Doma po veče-

rech studovala a vypracovávala cvičení. Mnohé pro ni bylo samozřejmostí, jako že spokojený zákazník se vrátí a že se zákazník nikdy nemá šidit na kvalitě, protože to pak hrozí, že obchod bude mít špatnou pověst. Kurzy však Forsenovi ukázaly, že má zájem se učit, a to se mu líbilo.

Nyní už i Forsen ví to, co Elsa ví dlouho, že ona je tady v obchodě nejšikovnější.

Jen si to pomyslela, zastyděla se.

Takhle přece nesmí uvažovat, takovým způsobem se povyšovat. Ostatní, co tu pracují, jsou přece také zruční.

Gittan, která pracovala jen několik hodin přes poledne, byla dobrá prodavačka, pokud se ovšem soustředila a nepřepočítávala se, když měla vrátit drobné, nebo nevykládala zákazníkům o svých dětech, že kýchají a otírají si nosy do dlouhých rukávů jejích šatů. Anna Karlströmová, která už vlastně odešla do penze, byla tak nevrlá, že se jí zákazníci báli, ale pokud byla fronta, pěkně to odsýpalo, protože se jí nikdo neodvážil říct víc, než bylo nezbytně nutné. Díky přísnému vzhledu a staromódnímu účesu si na ni nikdo netroufal, alespoň ne ti mladí, a ani ti, kteří se kdy dostali pod palbu jejích tvrdých slov, jimiž častovala všechny a všechno. Anna Karlströmová odmítala zákazníkům psát útratu na futro, takže ti, co neměli peníze, se často ochomýтали vzadu u dveří do kanceláře a doufali, že do obchodu přijde samotný Forsen.

Pokud tam byl a pochopil, jaká je situace, objal paži kolem ramen toho, co přecházel před jeho dveřmi, odvedl zákazníka k pultu s kasou a hlasitě, aby všichni slyšeli, pověděl, jak je zrovna tento zákazník pro Forsenův koloniál důležitý. To se pak objevila modrá kniha, do které zapisovali všech-

ny, kteří si přišli pro zboží, ale nezaplatili, a zákazník odešel s tím, co potřeboval.

Elsa měla v takových chvílích Forsena ráda.

Nikdy nechtěl ponížít někoho, kdo byl chudý nebo zapomnětlivý.

Ačkoliv jí připadalo směšné, jak jim podkuřoval, když neměli peníze ani napodruhé a přišli s párem tetřívků nebo uzeným losím srdcem. Bylo přehnané, jak se Forsen snažil, aby to vyznělo, že je pro něj snad dokonce výhoda, že nemají hotovost, protože každý přece musel pochopit, že to tak do budoucna nepůjde. Jak by pak mohl zaplatit svým dodavatelům?

Teď i Forsen vyndal z balíčku vyšívány kapesník. Hlasitě se do něj vysmrkal.

„Nevím, jestli by pro něj někdo měl použití,“ řekla Elsa.

„Cožpak si v Krokumu nikdo nepotřebuje utírat slzy?“ namítl Forsen. „To jen já vidím smuteční plášť?“

Pousmál se, aby dal najevo, že to nemyslí vážně. Elsa věděla, že smuteční plášť neboli babočka osiková je motýl, protože sedávala několik let ve škole v Gärningsbergu vedle malovaného plakátu s jeho vyobrazením. Měl tmavohnědá křídla se žlutým okrajem a pásem modrých skvrn.

„A ani tu nejsou žádné usmrkané děti?“ zeptal se Forsen.

„Bude jim připadat, že na to jsou kapesníky příliš drahé,“ odvětila Elsa. „Tak zůstanou v krabičce nepoužité.“

„Aha,“ řekl Forsen.

Zněl zklamaně.

„Ale možná bychom je mohli prodávat jako dárkové zboží? Jako takovou drobnou pozornost?“ navrhla Elsa.

„Tak to uděláme,“ souhlasil Forsen. „Aspoň lidé uvidí, že i Forsenův koloniál má v nabídce trochu marnivosti.“

Připadalo jí, že vypadá o něco veseleji.

Elsa ho občas slyšela říkat, že se cítí, jako by byl její otec. Říkal to ostatním, nikdy přímo Else. Vyprávěl, jak ji zaměstnal, vyučil a že je nejlepší prodavačkou, jakou kdy měl, ať v Örnköldsviku nebo v Krokomu. Než přišel sem, měl obchod i v Örnköldsviku a prodával koberce a nábytek.

Elsu napadlo, jestli by mu neměla připomenout, že už otce má, a také matku, Anderse a Karin Petterssonovy v Gärningsbergu. Byli jejími rodiči, ačkoliv je nenavštěvovala tak často, jak by měla.

Elsa by byla nerada, kdyby to vypadalo, jako by přišla odnikud, protože to nebyla pravda, Forsen si tak jen vylepšoval své vyprávění. Rád by, aby to vyznělo, jako by našel dívku někde na silnici bez jediné vindry v kapse, ihned rozpoznal, že má talent, a vzal ji s sebou do koloniálu, kde z ní udělal to, čím je dnes, Elsu od Forsena, kterou všichni znají a mají rádi. Ve skutečnosti Elsinu teta Stina viděla inzerát, že koloniál hledá prodavače, a povzbudila Elsu, aby se tam vypravila a o místo se ucházela, ačkoliv jí chyběla praxe. Sám Forsen se tvářil pochybovačně, když mu pověděla, v jaké záležitosti přichází. Forsen byl však na líbivá slova a předváděl se s celou parádou, na denním pořádku byla velká gesta jako plácání po zádech, pevný stisk ruky, zábavná historka s jasným vyvrcholením a čím dál bouřlivější smích.

Lidé, kteří ho neznali, ho kvůli jeho chování považovali za veselou náтуру. Zpočátku si to myslela i Elsa, ale teď už ho prohlédla. Přesto mluvila raději o obchodech než o jeho malomyslnosti. Měli společné zájmy, zboží a zisk i snahu co nejlépe se vyhnout neúspěchu. Ve chvílích, kdy Elsa s Forsemem hovořili o obchodech, k sobě měli blíž, než se jí kdy

povedlo s otcem. Nebylo snadné se dopídit, co si Anders Pettersson vlastně myslí na svém místě u kamen, kde sedával pokaždé, když byl doma. Elsa věděla, že je na její práci hrdý, ale měli si tak málo co říct. Jen si pobrukoval, mhouřil oči a vyřezával ze dřeva nové figurky.

Přesto si Elsa častěji představovala otcovu tvář než Forsetnovu, když přemýšlela o svém tajemství. Vřelost z jeho očí by zmizela, kdyby se prozradilo, co jeho Elsa udělala. Tupé jehly studu ji bodaly do srdce pokaždé, když si představila, že by musela jet domů do Gärningsbergu a povědět mu to. To kvůli němu se musí toho tajemství zbavit, jednou provždy, kvůli němu a matce i kvůli sobě. Život se opět musí vrátit do starých kolejí a Elsa věděla, že další zimu už to nevydrží.

KAPITOLA 3

Když se vzbudila, stáli u nohou postele. Uli k sobě strhla pokrývku a přetáhla si ji přes hrud, aby se zahalila. Žena u kraje postele byla táž, která ji přivítala při příchodu v před-síni, muže vedle ní Uli nepoznávala.

„Spala jste dlouho,“ řekla žena.

„Ano,“ odpověděla Uli váhavě.

„Mysleli jsme si...“ začala žena, ale větu nedokončila.

Když Uli konečně došla k penzionu a dostala se na pokoj, svlékla si veškeré šatstvo a ihned usnula. Kabát, šaty a kalhotky ležely na hromadě na podlaze. Malý kufřík stál neotevřený vedle nočního stolu. Uli byla příliš vyčerpaná, aby se došla umýt, a tak si představovala, že bílé prostěradlo do sebe vtáhne pot a pachy a že ji očistí.

Žena, která na ni teď hleděla, se jmenovala snad Björkegrenová, protože stejné jméno stálo nade dveřmi domu, ke kterému Uli poslala jakási mladá dívka. Cítila tak ochromující únavu, že si ani nezjistila, kolik bude ubytování stát ani co nabízejí. Jen ženě podala peníze, které měla.

„Spala jste skoro čtyřiaadvacet hodin. Bála se, jestli se vám něco nestalo, proto jsme se sem na vás přišli podívat,“ řekl

muž. Kývl směrem k ženě. Muž byl vysoký a měl široká ramena a všechno jako by se u něj naklánělo vlevo, dokonce i hlava. Vlasy měl šedivé a zvlněné. Žena mohla být jeho manželka. Vlasy pod šátkem měla tmavé a husté, ale už jistě překročila padesátku, pomyslela si Uli.

„Teď ale vidíme, že jste vzhůru...“ pronesla žena.

„Bylo zamčeno a my jsme několikrát klepali, ale neotevírala jste, tak nakonec Augusta řekla, že musíme vzít univerzální klíč...“ vysvětloval muž.

Vydal se ke dveřím a vypadal rozpačitě.

„Máte hlad?“ zeptala se žena. „Snídaně je v ceně, ale teď už je zase odpoledne. Můžu vám ale usmažit pár vajíček.“

Uli si pod pokrývkou zmáčkla břicho. Měla hlad tak dlouho, že už ho ani necítila. Naposledy si namazala kousek starého chleba, když odjížděla z Malmö.

„Ano, děkuji,“ odpověděla.

„Až budete hotová, přijďte do kuchyně,“ vybídla ji žena. „Po schodech dolů a doleva. Tam mě najdete.“

Uli zašilhala do tmavé chodby. Byla tam řada zavřených dveří, ale jiné hosty neviděla. Z podlahy zvedla šaty a znovu si je oblékla. Vypadaly strašně, byly špinavé i zmačkané. Měla s sebou i sukni, avšak žádnou blůzu, sukni tedy bude muset zůstat v kufříku. Vyšla několika opatrnými kroky na chodbu a na druhém konci uviděla dveře s nápisem WC. Vešla. Uvnitř si zase šaty svlékla a zůstala stát nahá na malém čtvercovém hadrovém koberečku na podlaze. Všechno bylo natřené nazeleno a vypadalo to nově. Posadila se a vyčurala, pak zatáhla za řetízek a spláchnula. Když se chtěla umýt, byla voda

v kohoutku nad zářivě lesklým umyvadlem tak ledová, že mýdlo vůbec nepěnílo, ale i tak si ho vetřela do těla. Když leželo na umyvadle, bylo přece zamýšleno k užívání? Určeno pro hosty penzionu?

Frau Müllerová, od které si Uli pronajímala několik let pokoj v Hamburku, mívala menší zásobu mýdel v prádelníku, který byl pokaždé zamčený. Uli věděla, kde jsou klíče, ale nikdy se neodvážila mýdlo si odtamtud vzít, protože vycházela z toho, že Frau Müllerová ví přesně, kolik jich tam má, a čas od času je přepočítává.

Teď Uli vzpomínala na Frau Müllerovou s jistou něhou.

Uli si pokoj, což bylo vlastně půdní skladiště, pronajímala už od doby dospívání. Někdy se o pokoj dělily dvě dívky, někdy tři s postelemi podél všech stěn, ale Uli z nich zůstala nejdéle. Ačkoliv Frau Müllerová vždycky prohlašovala, že jejich vztah je pouze profesionální, jaký má být mezi pronajímatelem a nájemníkem, Uli přesto tušila, že na ní Frau Müllerové záleželo.

To Frau Müllerová nakonec přivedla minulou zimu lékaře, když Uli jen ležela a zírala do zdi. Ne že by mohl něco udělat, poslechl si plíce a srdce a řekl, co ostatní, že jí nic vážného není a že jsou jiní, kteří trpí mnohem víc, ale po jeho návštěvě Uli aspoň vstala a snědla trochu bramborové polévky.

Nechtěla Frau Müllerovou zklamat, když se obtěžovala vypravit ke zbořeninám u Harlsmannsstrasse a vyhledala uvnitř dělnických příbytků doktora Lindemanna, a dokonce zaplatila jeho honorář. Byl jeden z těch levnějších, ale i tak.

Uli se mu nezmínila o koních, kteří v ní leželi mrtví a hnili, o nich však nikdy žádným doktorům neřekla. Ani nikomu jinému.

Ani když byli mrtví, ani když pádili o závod.

Konež v sobě měla od dětství a nikdo by tomu nemohl porozumět.

Ani doktor Lindemann, ani Frau Müllerová.

Kdyby tak Frau Müllerová věděla, kde teď jsem, pomyslela si Uli a umývala se mezi nohama. Mýdlo ji v citlivých záhybech štípalo a Uli nenašla nic, čím by se mohla utřít. Na roli zbýval jen malý kousek papíru, ale šustil a byl lesklý a vůbec nesál. Bude se muset utřít do šatů. Už nebyly jen špinavé, teď byly navíc mokré a studené. Když Uli scházela ze schodů, třásla se zimou.

Jak slíbila, stála žena u sporáku s pánví v ruce. Ve chvíli, kdy Uli vešla do kuchyně, nabrala lžící z balíčku velkou slzu másla a dala ji na pánev. Zaprskalo.

„Pánové obvykle jedí v jídelně, ale žena přece snese pohled na špinavé nádobí, tak můžete sedět tady.“

Uli si sedla, kam žena ukázala.

Stůl byl zavalen věcmi, byl tam sáček s cukrem, vysypaná mouka a rozložené noviny, ale na konci byl maličký prostor, kam by se dal položit talíř. Na kuchyňské lavici ležela zbraň s velmi krátkou, upilovanou hlavní a oříškově hnědou dřevěnou pažbou pokrytou vyřezaným kostičkovým vzorem.

„Můj muž loví. A sbírá všechno možné,“ vysvětlila žena, když si všimla Ulina pohledu.

Uli dostala na talíř dvě volská oka a nůž a vidličku.

„Mnohokrát děkuji,“ řekla.

„Můžete mi říkat Augusta. To já vlastním penzion. Augusta Björkegrenová,“ představila se žena a napřáhla ruku.

„Ulrike Hartmannová,“ řekla Uli.

Augusta Björkegrenová měla ruku velkou a plnou zatvrdlin, ale teplou.

„Ano, vím, viděla jsem to v knize hostů, když jste se zapsala,“ řekla.

Uli zvedla příbor a překrojila žloutek. Uprostřed byl naměkko, zrovna jak si přála. Během půl minuty snědla obě vejce a doufala, že jí Augusta nabídne ještě jedno. Chutnala trochu po rybě, možná Augusta neumyla dostatečně pánev, ale tak měkce se uložila v břiše.

Uli se dívala na Augustu a nemohla se rozhodnout, jestli je ošklivá, nebo krásná. Tvář měla širokou a obočí tmavé a mohutné nad hluboce zapadlýma očima, ale postavou byla malá a svalnatá. Zástěru si jen volně zavěsila kolem krku, nezavázala si ji v pase.

Vypadá dosti důvěryhodně, pomyslela si Uli.

Zrovna jak Uli doufala, Augusta se zeptala, jestli má dost, nebo by si dala ještě jedno vajíčko.

„Máme tady vzadu vlastní slepice, tak jich máme dostatek. Všechny jsem pojmenovala po ženských z Krokomu, jen kdákají a hrabou,“ řekla Augusta a hlasitě se vlastnímu žertu zasmála.

Uli si osolila třetí vajíčko a připadalo jí, že sůl docela dobře přehlušila rybí pachut.

„Mohu se zeptat, co tady slečna dělá?“ zeptala se Augusta.

Odsunula zbraň a usedla na víko lavice. Uli polkla a přemýšlela, co odpovědět.

„Hledám Elsu Petterssonovou,“ odpověděla. „Zná Augusta někoho, kdo se tak jmenuje? Tady v Krokomu?“

Augusta zavřela noviny rozložené na stole a podívala se do balení cukru, aby zjistila, kolik ho ještě zbývá.

„Elsa Petterssonová,“ řekla Augusta, „to bude ta od Forsena? Ta nafrněná, co si myslí, že převezme obchod, jen co se provdá za jeho syna. Ano, myslím, že jinou Elsu Petterssonovou neznám.“

KAPITOLA 4

„Mám malou venku v kočárku, tak se nemůžu zdržet a povídat si,“ vysvětlila Maj, když přistoupila ke kase.

Elsa nic neřekla, zabalila skládanou obvazovou vatu, kterou Maj chtěla koupit, a vzala od ní peníze. Elsa stejně nevěděla, jestli by si vůbec s Majou chtěla nějak víc popovídat. Stýkaly se spolu, když byly mladší, podnikaly vyjížďky na kole a chodily do divadla, a dokonce i na koncerty vážné hudby, avšak co se Maj vdala, začínala každou větu „Mats říká“ a to Else lezlo na nervy. Od té doby, co se zamklý Mats Eriksson z Laxsjö oženil s Maj, měl zjevně na všechno spoustu názorů. Než se vzali, díval se do země a byl na rozpacích a koktal, jakmile byla Maj nablízku.

Za Maj stál starý Olsson.

Jako obvykle chtěl své zboží zabalit do papírové krabice s tvrdými okraji, kterou mohl připevnit na nosič kola. Nejlépe mělo být zboží v krabici rozmístěno rovnoměrně, aby se krabice nenahnula a nespadla nebo se nesesula na zadní kolo. Do Krokumu si na kole zajel několikrát do týdne, aby nakoupil a posbíral nové klepy.

„Elsa je jako matematik, když je schopna dát tohle dohro-

mady,“ řekl a přihlížel skládačce, kterou Elsa musela ze zboží vytvořit, aby vyhověla jeho přání.

Starý Olsson stál tak blízko, že viděla černé póry, které pokrývaly jeho hranatý nos, a cítila z jeho dechu vůni sladkých bonbonů. Chválil Elsu, jak skvěle dokáže zboží zabalit, od první chvíle, co u ní nakupoval, a zjevně nepomyslel, že téměř pokaždé kupuje stejné věci, takže Elsa může poskládat zboží do krabice přibližně stejně jako posledně.

Starý Olsson měl ženu, která se jmenovala Tora a následkem jakési nemoci oslepla. Mezi lidmi se o ní vědělo, protože k ní chodili, když se dostali do nesnází. Elsa slyšela o jednom muži s rakovinou prostaty, který přišel za Torou až z Ovikenu a doufal, že se uzdraví, avšak nestalo se tak. Krátce poté zemřel, ale stačil ještě říct své dceři, aby si dala pozor na snoubence, protože se o něm vědělo, že má násilnickou povahu. Dcera otce neposlechla a za snoubence se provdala. Pár let po svatbě mladý muž svou ženu zaškrtil a pak se pokusil zapálit chalupu, aby se zbavil těla. Celý Ovikén byl na pohřbu a zvěst o Toře Olssonové se šířila. Teď k ní chodili s malými zanícenými rankami i blížícími se tragédiemi. Říkalo se, že dokáže předpovědět, co se bude dít, pomocí toho, co se už stalo.

Když se mluvilo o Toře Olssonové, semlelo se vše od tajných přípravků v modrých a zelených lahvičkách, které si pár přivezl z cest do Ameriky, až po domněnku, že má zvláštní dar od Boha. Dokázala kohokoliv přimět, aby se otevřel a pověděl jí o svých starostech, a nikdo od ní neodcházel bez dobrých rad.

„Tora ale nevidí do budoucnosti, to sama rozhodně odmítá, tak by Elsa takové klepy neměla poslouchat. Tora říká, že